

нену врожайності сортів, що пройшли державну реєстрацію за п'ять попередніх років. **Висновок.** За результатами польових та лабораторних досліджень встановлено, що сорти сої культурної 'P007A12', 'SAC224914' і 'STINE 04N32' рекомендовані для вирощування у зонах Степ, Лісостеп та Полісся. Сорти 'P11A67', 'P005A39', 'EXTX 114', 'EXTC 416', 'EXTC 411', 'EXTX 103' та 'Світлиця' рекомендовані для вирощування у зонах Лісостеп і Полісся. Для вирощування у зоні Полісся

рекомендовано сорти 'SAC224920', 'EXTC 402' та 'Байрактар', а у зоні Лісостепу – сорт 'Волонтерка'. Кращі показники якості насіння за вмістом білку має насіння, отримане в зоні Лісостепу, а за вмістом олії – у Степу. Всі сорти мають зерновий напрям використання і характеризуються високою стійкістю до вилягання, обсіпання, посухи та збудників хвороб.

Ключові слова: сорт; урожайність; білок; олія; кваліфікаційна експертиза.

УДК 631.559.2:004.652

Електронні системи в системі охорони прав на сорти рослин

Н. С. Орленко*, Є. М. Стариченко, К. М. Мажуга, Н. О. Сиплива

Український інститут експертизи сортів рослин, вул. Горіхуватський шлях, 15, м. Київ, 03041, Україна,
*e-mail: n.s.orlenko@gmail.com

Мета. Метою дослідження є аналіз переваг та викликів цифрової трансформації у сфері охорони прав на сорти рослин, з акцентом на вплив електронних систем на ефективність, прозорість та доступність процедур реєстрації, а також оцінка економічних наслідків цих змін. **Методи.** У дослідженні використовувалися системний та порівняльний аналіз: Для визначення основних структурних елементів систем ми застосовували методи індукції, дедукції, аналізу та синтезу. **Результати.** Подано результати вивчення цифрової трансформації у сфері охорони прав на сорти рослин. Встановлено, що використання електронних систем мають значні позитивні наслідки, а саме автоматизація прискорює реєстрацію, знижує витрати, підвищує доступність інформації та сприяє конкуренції. Наприклад, у ЄС термін розгляду заявок скоротився на 30%, у США – на 25%. У Канаді кількість зареєстрованих сортів зросла на 15% за 5 років, а витрати на обробку заявки

зменшилися на 20–30%. В Індії завдяки модулю для фермерів кількість заявок від фізичних осіб збільшилася на 40%. Український інститут експертизи сортів рослин (УІЕСР) відіграє ключову роль у захисті прав на сорти в Україні, впроваджуючи електронні системи для оптимізації реєстрації та забезпечення прозорості. Дані з УІЕСР та Компетентного органу формують український сегмент у міжнародній базі UPOV PLUTO. Імпорт даних до UPOV PLUTO здійснюється у форматі XML з обов'язковими та необов'язковими тегами, які формуються на основі реєстрів заявок та патентів УІЕСР. Впровадження електронних систем стимулює інновації в селекції, підвищує конкурентоспроможність аграрної продукції. Проте існують і негативні сторони: високі витрати на створення та підтримку систем, цифрова нерівність серед користувачів, кібернетичної загрози та потенційне посилення позицій великих компаній. Ефективність систем залежить від інфраструктури, кваліфікації персоналу, законодавства та міжнародної співпраці. **Висновки.** Впровадження електронних систем для охорони прав на сорти рослин є ключовим етапом у модернізації сільського господарства та захисті інтелектуальної власності. Ця цифрова трансформація значно підвищує ефективність селекції, стимулює інновації та сприяє сталому розвитку аграрного сектору.

Ключові слова: UPOV, PLUTO, електронні системи, база даних, охорона сортів рослин.

Natalia Orlenko
<http://orcid.org/0000-0003-0494-2065>
Yevhenii Starychenko
<https://orcid.org/0000-0001-8608-5268>
Kostiantyn Mazhuha
<https://orcid.org/0000-0002-1434-8687>
Oleksandr Orlenko
<https://orcid.org/0009-0001-3309-0757>
Natalia Sypliva
<https://orcid.org/0000-0003-0921-6361>